Valdības Vēstnesis

Abonēšana par „Valdības Vēstnesi" sākot no 1. janvāra:
Saņemot ekspedicijā:
par 1 mēnesi . . . . . 75 rbļ. — kap.
Piesūtot mājā un pa pastu:
par 1 mēnesi . . . . . 90 rbļ. — kap.
par atsevišķu numuru: saņemot ekspedicijā . . . . . 3 „ 25 „
par sīkpārdevējiem . . . . . 3 „ 75 „

Latvijas valdības
Iznāk katru dienu, izņemot . . . . . .
Redakcija:
Rīgā, pilī № 2. Tel. № 9-89
Runas stundas no 11—12

oficials laikraksts
svētdienas un svētku dienas . . . . . .
Kantoris un ekspedicija:
Rīgā, pilī № 1. Tel. № 9-57
Atvērts no pulksten 9—3

Sludinājumu maksa:
a) tiesa sludinājumi līdz 30 vienslējīgām rindiņām . . . . 180 rbļ. — kap.
par katru tālāku rindiņu . . 6 „ — „
b) citām iestādēm un amata personām, par katru vienslejīgu rindiņu . . . . . 8 „ — „
c) privātiem par katru vienslejīgu rindiņu . . . . . 10 „ — „

№ 244 — Sestdien, 28 oktobri 1922. g. — Piektais gads

Latvijas Satversmes Sapulcē pieņemtais: Tautu Savienības Līgums.
Noteikumi par brīvteritoriju tiesību piešķiršanu rūpniecības uzņēmumiem, kuŗi ražo eksportam.
Pārgrozījumi un papildinājumi likumā par izvedmuitas tarifu.
Noteikumi par dažiem pārgrozījumiem noteikumos par muitas iestādēs ņemamo kanclejas nodokli un par 1% valutas nodokļa atcelšanu.
Muitas likuma papildinājums.
Noteikumi par muitas likumos Krievijas naudā paredzēto maksājumu un normu pārrēķināšanu Latvijas valutā.
Noteikumi par valsts krāj- un kreditbankas likvidēšanu.
Noteikumi par valsts aizdevumu aprēķināšanu latos.
Noteikumi par ģimenes piemaksu izsniegšanu valsts uzturamo un subsidējamo pašvaldību vidus un arodu skolu skolotājiem.
Noteikumi par akciju sabiedrību vispārējo sapulču sasaukšanu piespiedu kārtā.
Papildinājumi noteikumos par nekustamu īpašumu atsavināšanu un apgrūtināšanu.
Noteikumi par Vidzemes muižnieku muižu kreditsavienības un Kurzemes kreditbiedrības likvidacijas nobeigšanu.
Noteikumi par būvkoku izsniegšanu nopostīto un jaundibināmo pilsētu un miestu pašvaldību vajadzībām.
Noteikumi par kara laika ierakumu būvju un aizžogojumu izmantošanu.
Noteikumi par vaislas ērzeļu izlasi.

Paziņojums.

Satversmes Sapulces ārkārtējas sesijas kopsēde notiks š. g. 4 novembrī, pulksten 5 pēc pusdienas, Satversmes Sapulces namā, Jēkaba ielā № 11.

J. Čakste, Satversmes Sapulces prezidents.
R. Ivanovs, Satversmes Sapulces sekretars.

Latvijas Satversmes Sapulce 1922. gada 14. jūlija kopsēdē nolēma, ka likumu izsludināšanas kārtībā izsludinams

Tautu Savienības Līgums.

J. Čakste, Satversmes Sapulces prezidents.
R. Ivanovs, Satversmes Sapulces sekretars.

Pacte de la Société des Nations.

Les Hautes Parties Contractantes,

Considérant que, pour développer la coopération entre les nations et pour leur garantir la paix et la sûreté, il importe:

d'accepter certaines obligations de ne pas recourir à la guerre,

d'entretenir au grand jour ses relations internationales fondées sur la justice et l'honneur,

d'observer rigoureusement les prescriptions du Droit international, reconnues désormais comme règle de conduite effective des Gouvernements,

de faire régner la justice et de respecter scrupuleusement toutes les obligations des Traités dans les rapports mutuels des peuples organisés,

Adoptent le présent Pacte qui institue la Société des Nations.

Article premier.

Sont Membres originaires de la Société des Nations, ceux des Signataires dont les noms figurent dans l'annexe au présent Pacte, ainsi que les Etats, également nommés dans l'annexe, qui auront accédé au présent Pacte sans aucune réserve par une déclaration déposée au Secrétariat dans les deux mois de l'entrée en vigueur du Pacte et dont notification sera faite aux Membres de la Société.

Tout Etat, Dominion ou Colonie qui se gouverne librement et qui n'est pas désigné dans l'annexe peut devenir Membre de la Société si son admission est prononcée par les deux tiers de l'Assemblée, pourvu qu'il donne des garanties effectives de son intention sincère d'observer ses engagements internationaux et qu'il accepte le règlement établi par la Société en ce qui concerne ses forces et ses armements militaires et navals.

Tout Membre de la Société peut, après un préavis de deux ans, se retirer de la Société, à la condition d'avoir rempli à ce moment toutes ses obligations internationales y compris celles du présent Pacte.

Article 2.

L'action de la Société, telle qu'elle est définie dans le présent Pacte, s'exerce par une Assemblée et par un Conseil assistés d'un Secrétariat permanent.

Article 3.

L'Assemblée se compose de Représentants des Membres de la Société.

Elle se réunit à des époques fixées et à tout autre moment, si les circonstances le demandent, au siége de la Société ou en tel autre lieu qui pourra être désigné.

L'Assemblée connaît de toute question qui rentre dans la sphère d'activité de la Société ou qui affecte la paix du monde.

Chaque Membre de la Société ne peut compter plus de trois Représentants dans l'Assemblée et ne dispose que d'une voix.

Article 4.

Le Conseil se compose de Représentants des Principales Puissances alliées et associées[1], ainsi que de Représentants de quatre autres Membres de la Société. Ces quatre Membres de la Société sont désignés librement par l'Assemblée et aux époques qu'il lui plaît de choisir. Jusqu'à la première désignation par l'Assemblée, les Représentants de la Belgique, du Brésil, de l'Espagne et de la Grèce sont Membres du Conseil.

Avec l'approbation de la majorité de l'Assemblée, le Conseil peut désigner d'autres Membres de la Société dont la représentation sera désormais permanente au Conseil. Il peut, avec la même approbation, augmenter le nombre des Membres de la Société qui seront choisis par l'Assemblée pour être représentés au Conseil.

Le Conseil se réunit quand les circonstances le demandent, et au moins une fois par an, au siège de la Société ou en tel autre lieu qui pourra être désigné.

Le Conseil connaît de toute question rentrant dans la sphère d'activité de la Société ou affectant la paix du monde.

Tout Membre de la Société qui n'est pas représenté au Conseil est invité à y envoyer siéger un Représentant lorsqu'une question qui l'intéresse particulièrement est portée devant le Conseil.

Chaque Membre de la Société représenté au Conseil ne dispose que d'une voix et n'a qu'un Représentant.

Article 5.

Sauf disposition expressément contraire du présent Pacte ou des clauses du présent Traité, les décisions de l'Assemblée ou du Conseil sont prises à l'unanimité des Membres de la Société représentés à la réunion.

Toutes questions de procédure qui se posent aux réunions de l'Assemblée ou du Conseil, y compris la désignation des Commissions chargées d'enquêter sur des points particuliers, sont réglées par l'Assemblée ou par le Conseil et décidées à la majorité des Membres de la Societé représentés à la réunion.

La première réunion de l'Assemblée et la première reunion du Conseil auront lieu sur la convocation du Président des Etats-Unis d'Amérique.

Article 6.

Le Secrétariat permanent est établi au siège de la Société. Il comprend un Secrétaire général, ainsi que les secrétaires et le personnel nécessaires.

[1] Les Principales Puissances alliées et associées sont les suivantes: Les Etats-Unis d'Amérique, l'Empire Britannique, la France, l'Italie et le Japon (Voir préambule du Traité de Paix avec l'Allemagne).

Tulkojums.

Tautu Savienības Līgums.

Augstās līgumslēdzējas valstis

Ņemot vērā, ka starptautiskās kopdarbības attīstībai un miera un drošības nodibināšanai ir nepieciešami

apņemties neuzsākt karus,

uzturēt atklātas, uz taisnības un godīguma dibinātās starptautiskās attiecības,

cieši ievērot starptautisko tiesību priekšrakstus, kuŗi līdz ar šo tiek atzīti par noteicošiem priekš valdību faktiskās izturēšanās,

likt valdīt taisnībai un rūpīgi ievērot visus līgumu pienākumus organizēto tautu savstarpīgās attiecībās,

pieņem sekošu Tautas Savienības Līgumu:

1. pants.

Par Tautu Savienības locekļiem-dibinātājiem tiek uzskatītas tās no līgumparakstītajām valstīm, kuŗas minētas šī Līguma pielikumā, kā arī visas citas pielikumā minētās valstis, kuŗas atzīst šo Līgumu bez ierobežojumiem, paziņojot par to sekretariatam divu mēnešu laikā pēc Līguma spēkā nākšanas, kas tiks izziņots visiem Savienības locekļiem.

Ikkatra valsts, dominija vai kolonija, kas sevi brīvi pārvalda un nav atzīmēta pielikumā, var kļūt par Tautu Savienības locekli, ja par tās uzņemšanu izsakās Sapulces divas trešdaļas, pieņemot, ka ta dod pienācīgas garantijas par savu patieso apņemšanos izpildīt savus starptautiskos pienākumus un padodas Savienības varbūtējiem noteikumiem par viņas sauszemes, jūŗas un gaisa spēkiem un bruņošanos.

Ikviens Savienības loceklis var izstāties no Savienības pēc divgadēja iepriekšēja paziņojuma, ja minētais loceklis ir nokārtojis līdz izstāšanās dienai visus savus starptautiskos pienākumus, ieskaitot arī tos, kuŗi viņam uzlikti ar šo Līgumu.

2. pants.

Savienības darbība, saskaņā ar šo Līgumu, izpaužas Sapulcē un Padomē, pie kuŗas darbojas pastāvīgs sekretariats.

3. pants.

Sapulce sastāv no Savienības locekļu priekšstāvjiem.

Sapulce sanāk noteiktā laikā, kā arī citā laikā, ja apstākļi to prasa, Savienības mitekli vai citā noteiktā vietā.

Sapulce var nodarboties ar visiem jautājumiem, kuŗi ietilpst Savienības darbības apjomā vai arī attiecas uz pasaules mieru.

Katrs Savienības loceklis nevar sūtīt Sapulcē vairāk kā trīs priekšstāvjus un katram loceklim ir viena balss.

4. pants.

Padome sastāv no galveno Sabiedroto un Savienoto valstu un četru citu Savienības locekļu priekšstāvjiem. Šos četrus Savienības locekļus Sapulce brīvi iecel uz laiku, kādu viņa nosaka. Līdz Sapulce pirmo reiz iecel šos priekšstāvjus, par Padomes locekļiem skaitās Beļģijas, Brazilijas, Spanijas un Grieķijas priekšstāvji.

Ar Sapulces vairākuma piekrišanu Padome var iecelt par Padomes pastāvīgiem locekļiem arī citus Savienības locekļus. Līdzīgā kārtā ta var palielināt Sapulces ievēlamo Savienības locekļu priekšstāvju skaitu Padomē.

Padome sapulcējas pēc vajadzības, vismaz vienu reizi gadā, Savienības mitekli vai citā noteiktā vietā.

Padome var spriest par visiem jautājumiem, kuŗi ietilpst Savienības darbības apjomā vai arī attiecas uz pasaules mieru.

Ikviens Savienības loceklis, kuŗš nav reprezentēts Padomē, tiek uzaicināts sūtīt uz sēdi savu priekšstāvi, ja Padomē tiek apspriesti ar viņa interesēm sevišķi saistīti jautājumi.

Katram Padomē reprezentētam Savienības loceklim ir viena balss un ne vairāk kā viens priekšstāvis.

5. pants.

Visi Sapulces un Padomes lēmumi pieņemami vienbalsīgi no visiem sēdē dalību nēmušiem Savienības locekļiem, izņemot gadījumus, kuŗi šinī Līgumā sevišķi atzīmēti.

Visi Sapulces un Padomes sēdēs izvirzītie formalie jautājumi, ieskaitot sevišķu izmeklēšanas komisiju iecelšanu, tiek Sapulces vai Padomes sēdēs nokārtoti un ar sēdē klātesošo Savienības locekļu balsu vairākumu izšķirti.

Pirmā Sapulces un pirmā Padomes sēde sanāk uz Amerikas Savienoto Valstu Prezidenta aicinājumu.

6. pants.

Pastāvīgo sekretariatu nodibina Savienības mitekli. Tas sastāv no galvenā sekretara, sekretariem un vajadzīgā personala.

Le premier Secrétaire général est désigné dans l'annexe. Par la suite, le Secrétaire général sera nommé par le Conseil avec l'approbation de la majorité de l'Assemblée.

Les secrétaires et le personnel du Secrétariat sont nommés par le Secretaire général avec l'approbation du Conseil.

Le Secrétaire général de la Société est de droit Secrétaire général de l'Assemblée et du Conseil.

Les dépenses du Secrétariat sont supportées par les Membres de la Société dans la proportion établie pour le Bureau international de l'Union postale universelle.

Article 7.

Le siège de la Société est établi à Genève.

Le Conseil peut à tout moment décider de l'établir en tout autre lieu.

Toutes les fonctions de la Société ou des services qui s'y rattachent, y compris le Secrétariat, sont également accessibles aux hommes et aux femmes.

Les Représentants des Membres de la Société et ses agents jouissent dans l'exercice de leurs fonctions des privilèges et immunités diplomatiques.

Les bâtiments et terrains occupés par la Société, par ses services ou ses réunions, sont inviolables.

Article 8.

Les Membres de la Société reconnaissent que le maintien de la paix exige la réduction des armements nationaux au minimum compatible avec la sécurité nationale et avec l'exécution des obligations internationales imposée par une action commune.

Le Conseil, tenant compte de la situation géographique et des conditions spéciales de chaque Etat, prépare les plans de cette réduction, en vue de l'examen et de la décision des divers Gouvernements.

Ces plans doivent faire l'objet d'un nouvel examen et, s'il y a lieu, d'une revision tous les dix ans au moins.

Après leur adoption par les divers Gouvernements, la limite des armements ainsi fixée ne peut être dépassée sans le consentement du Conseil.

Considérant que la fabrication privée des munitions et du matériel de guerre soulève de graves objections, les Membres de la Société chargent le Conseil d'aviser aux mesures propres à en éviter les fâcheux effets, en tenant compte des besoins des Membres de la Société qui ne peuvent pas fabriquer les munitions et le matériel de guerre nécessaires à leur sûreté.

Les Membres de la Société s'engagent à échanger, de la manière la plus franche et la plus complète, tous renseignements relatifs à l'échelle de leurs armements, à leurs programmes militaires et navals et à la condition de celles de leurs industries susceptibles d'être utilisées pour la guerre.

Article 9.

Une Commission permanente sera formée pour donner au Conseil son avis sur l'exécution des dispositions des articles 1 et 8 et, d'une façon générale, sur les questions militaires et navales.

Article 10.

Les Membres de la Société s'engagent à respecter et à maintenir contre toute agression extérieure l'intégrité territoriale et l'indépendance politique présente de tous les Membres de la Société. En cas d'agression, de menace ou de danger d'agression, le Conseil avise aux moyens d'assurer l'exécution de cette obligation.

Article 11.

Il est expressément déclaré que toute guerre ou menace de guerre, qu'elle affecte directement ou non l'un des Membres de la Société, intéresse la Société tout entière et que celle-ci doit prendre les mesures propres à sauvegarder efficacement la paix des nations. En pareil cas, le Secrétaire général convoque immédiatement le Conseil, à la demande de tout Membre de la Société.

Il est, en outre, déclaré que tout Membre de la Société a le droit, à titre amical, d'appeler l'attention de l'Assemblée ou du Conseil sur toute circonstance de nature à affecter les relations internationales et qui menace par suite de troubler la paix ou la bonne entente entre nations, dont la paix dépend.

Article 12.

Tous les Membres de la Société conviennent que, s'il s'élève entre eux un différend susceptible d'entraîner une rupture, ils le soumettront soit à la procédure de l'arbitrage, soit à l'examen du Conseil. Ils conviennent encore qu'en aucun cas ils ne doivent recourir à la guerre avant l'expiration d'un délai de trois mois après la sentence des arbitres ou le rapport du Conseil.

Dans tous les cas prévus par cet article, la sentence des arbitres doit être rendue dans un délai raisonnable et le rapport du Conseil doit être établi dans les six mois à dater du jour ou il aura été saisi du différend.

Article 13.

Les Membres de la Société conviennent que s'il s'élève entre eux un différend susceptible, à leur avis, d'une solution arbitrale et si ce différend ne peut se régler de façon satisfaisante par la voie diplomatique, la question sera soumise intégralement à l'arbitrage.

Parmi ceux qui sont généralement susceptibles de solution arbitrale, on déclare tels les différends relatifs à l'interprétation d'un Traité, à tout point de droit international, à la réalité de tout fait qui, s'il était établi, constituerait la rupture d'un engagement international, ou à l'étendue ou à la nature de la réparation due pour une telle rupture.

La Cour d'arbitrage à laquelle la cause est soumise, est la Cour désignée par les Parties ou prévue dans leurs Conventions antérieures.

Les Membres de la Société s'engagent à exécuter de bonne foi les sentences rendues et à ne pas recourir à la guerre contre tout Membre de la Société qui s'y conformera. Faute d'exécution de la sentence, le Conseil propose les mesures qui doivent en assurer l'effet.

Article 14.

Le Conseil est chargé de préparer un projet de Cour permanente de Justice internationale et de le soumettre aux Membres de la Société. Cette Cour connaîtra de tous différends d'un caractère international que les Parties lui soumettront. Elle donnera aussi des avis consultatifs sur tout différend ou tout point dont la saisira le Conseil ou l'Assemblée.

Article 15.

S'il s'élève entre les Membres de la Société un différend susceptible d'entraîner une rupture et si ce différend n'est pas soumis à l'arbitrage prévu à l'article 13, les Membres de la Société conviennent de le porter devant le Conseil. A cet effet, il suffit que l'un d'eux avise de ce différend le Secrétaire général, qui prend toutes dispositions en vue d'une enquête et d'un examen complets.

Dans le plus bref délai, les Parties doivent lui communiquer l'exposé de leur cause avec tous faits pertinents et pièces justificatives. Le Conseil peut en ordonner la publication immédiate.

Le Conseil s'efforce d'assurer le règlement du différend. S'il y réussit, il publie, dans la mesure qu'il juge utile, un exposé relatant les faits, les explications qu'ils comportent et les termes de ce règlement.

Si le différend n'a pu se régler, le Conseil rédige et publie un rapport, voté soit à l'unanimité, soit à la majorité des voix, pour faire connaître les circonstances du différend et les solutions qu'il recommande comme les plus équitables et les mieux appropriées à l'espèce.

Tout Membre de la Société représenté au Conseil peut également publier un exposé des faits du différend et ses propres conclusions.

Si le rapport du Conseil est accepté à l'unanimité, le vote des Représentants des Parties ne comptant pas dans le calcul de cette unanimité, les Membres de la Société s'engagent à ne recourir à la guerre contre aucune Partie qui se conforme aux conclusions du rapport.

Dans le cas où le Conseil ne réussit pas à faire accepter son rapport par tous ses Membres autres que les Représentants de toute Partie au différend, les Membres de la Société se réservent le droit d'agir comme ils le jugeront nécessaire pour le maintien du droit et de la justice.

Si l'une des Parties prétend et si le Conseil reconnaît que le différend porte sur une question que le droit international laisse à la compétence exclusive de cette Partie, le Conseil le constatera dans un rapport, mais sans recommander aucune solution.

Pirmais galvenais sekretars ir minēts pielikumā. Nākotnē galveno sekretaru iecels Padome ar Sapulces vairākuma piekrišanu.

Sekretārus un sekretariata personalu pieņem galvenais sekretars ar Padomes piekrišanu.

Savienības galvenais sekretars ir arī Sapulces un Padomes galvenais sekretars.

Sekretariata izdevumus sedz Savienības locekļi pēc samēra, kāds noteikts vispasaules pasta savienības starptautiskā biroja uzturēšanai.

7. pants.

Savienības galvenais mīteklis atrodas Ženevā.

Padome var lemt katrā laikā par viņa pārcelšanu uz citu vietu.

Visi amati, kuŗi stāv sakarā ar Savienību, ieskaitot sekretariatu, ir pieejami kā vīriešiem, tā arī sievietēm.

Savienības locekļu priekšstāvji un viņas ierēdņi, izpildīdami savus pienākumus, bauda diplomatiskas priekšrocības un privilēģijas.

Savienības ēkas un zemes gabali, kā arī visas citas dienesta un sapulču telpas, ir neaizskaramas.

8. pants.

Savienības locekļi atzīst, ka miera uzturēšana prasa tautu bruņošanās samazināšanu līdz minimumam, kādu pieļaiž valsts drošība un ar kopdarbību saistītā starptautisko pienākumu izpildīšana.

Padome, ņemot vērā katras valsts ģeografisko stāvokli un sevišķos apstākļus, izstrādās augšminētās samazināšanas projektus attiecīgo valdību pārbaudīšanai un izpildīšanai.

Šie projekti ir pārbaudami un, ja vajadzīgs, revidējami vismaz katrus desmit gadus.

Kad projektus pieņēmušas attiecīgās valdības, tajos noteiktās bruņošanās robežas nevar pārkāpt bez Padomes piekrišanas.

Ņemot vērā, ka pret ieroču un kara materiala ražošanu privatos uzņēmumos ir ceļami nopietni iebildumi, Savienības locekļi uzdod Padomei atrast piemērotus līdzekļus, lai novērstu augšā aprādītās ieroču ražošanas jaunās sekas, rēķinoties ar to Savienības locekļu vajadzībām, kuŗi nespēj paši ražot viņu drošībai nepieciešamus municiju un kara materialus.

Savienības locekļi uzņemas sazināties savā starpā atklāti un izsmeļoši par savu bruņošanās pakāpi, sauszemes, jūras un gaisa militarām programām, un to rūpniecības uzņēmumu stāvokli, kuŗus varētu izlietot kara vajadzībām.

9. pants.

Iecelama pastāviga komisija, kuŗas uzdevums dot Padomei aizrādījumus par 1. un 8. pantos minēto rīkojumu izvešanu dzīvē, kā arī par sauszemes, jūras un gaisa militariem jautājumiem vispārīgi.

10. pants.

Savienības locekļi uzņemas respektēt un aizstāvēt pret uzbrukumiem no ārienes visu Savienības locekļu teritorialo neaizskaramību un pastāvošo politisko neatkarību. Uzbrukuma gadījumā, vai uzbrukumam draudot, Padome atrod līdzekļus šī pienākuma izpildīšanai.

11. pants.

Noteikti uzsverot, ka katrs karš vai kara draudi, kuŗi tieši vai netieši vērsti pret kādu no Savienības locekļiem, uzskatami par visas Savienības kopējo lietu, Savienībai jāspej attiecīgie soļi starptautiskā miera aizsardzibai pienācīgā kārtā. Tādā gadījumā galvenais sekretars uz jebkura Savienības locekļa pieprasījumu nekavējoties sasauc Padomi.

Tālāk ar šo dod draudzīgu tiesību (à titre amical) ikvienam Savienības loceklim griest Sapulces vai Savienības vēribu uz ikkatru apstākli, kuŗš aizskar starptautiskās attiecības un apdraud mieru un labo saprašanos valstu starpā, uz kuŗas balstās miers.

12. pants.

Savienības locekļi vienojas, ka, ja viņu starpā izceltos strīdus jautājumi, kuŗi varētu novest līdz sakaru pārtraukšanai, tie jānodod šķirējtiesai vai Padomes izmeklēšanai. Tāpat viņi vienojas neuzsākt kaŗus, pirms nav pagājuši trīs mēneši no šķirējtiesas spriedumu vai Padomes ziņojuma.

Visos šini pantā paredzētos gadījumos šķirējtiesas spriedumam jānāk piemērotā laikā, bet Padomes ziņojumam sešu mēnešu laikā, skaitot no dienas, kad strīdus jautājums iesniegts.

13. pants.

Savienības locekļi vienojas, ka, ja viņu starpā izceltos strīdus jautājumi, kuŗus pēc viņu domām var izšķirt šķirējtiesas ceļā, un ja tos nav iespējams apmierinoši nokārtot diplomatiskā ceļā, strīdus jautājumi visā pilnībā nododami šķirējtiesai.

Domu starpības par ligumu iztulkošanu, starptautisko tiesību dažādiem jautājumiem, kā arī par notikumiem, kuŗi, ja pierāditos, nozīmētu kāda starptautiska pienākuma pārkāpšanu, vai par atlīdzibas apmēru vai veidu, kuŗa pienāktos par šu pārkāpšanu, pieskaitamas pie tādām, kuŗas izšķiŗamas šķirējtiesā.

Par šķirējtiesu, kuŗai šāds strīdus jautājums nododams, vienojas ieinteresētās puses, vai ta, kas paredzēta viņu agrākājos ligumos.

Savienības locekļi uzņemas bona fide izpildīt spriedumus un neuzsākt kaŗu pret ikvienu Savienības locekli, kuŗš spriedumam padodas. Ja spriedums nevar tikt izpildīts, Padome liek priekšā līdzekļus, kuŗi nodrošinātu viņa izpildīšanu.

14. pants.

Padomei uzdots izstrādāt un iesniegt Savienības locekļiem projektu par pastāvīgas starptautiskās tiesas dibināšanu. Šī tiesa spriedīs par visiem starptautiska rakstura strīdiem, kuŗus viņai iesniegs ieinteresētās puses. Tāpat tiesa dot padomdevējas atsauksmes katrā strīdā vai jautājumā, kuŗu tai liks priekšā Padome vai Sapulce.

15. pants.

Ja starp Savienības locekļiem izceļas strīds, kas varētu novest līdz sakaru pārtraukšanai un ja šis strīdus jautājums nav iesniegts šķirējtiesai 13 pantā paredzētā kārtībā, tad Savienības locekļi vienojas nodot to Padomei. Lai lietu iesniegtu Padomei, pietiek, ja viena no pretējām pusēm ziņo par to galvenam sekretaram, kuŗa rīcibai piekrīt lietas izmeklēšana un pārbaudīšana.

Pretējām pusēm jāiesniedz visīsākā laikā galvenam sekretaram ziņojums savā lietā līdz ar faktiem un attaisnojošiem dokumentiem. Padomei ir tiesība nodot to tūlit atklātibai.

Padome mēģina panākt strīda nokārtošanu. Ja viņai tas izdodas, viņa ziņo pēc saviem ieskatiem atklātibai par lietas gaitu līdz ar paskaidrojumiem un izlīgšanas noteikumiem.

Ja strīds nav tādā veidā izšķiŗams, Padome vienbalsīgi vai ar balsu vairākumu sastāda un nodod atklātibai ziņojumu, lai daritu zinamus strīda apstākļus un savus priekšlikumus, kuŗus viņa uzskata par taisnīgiem un gadījumam vispiemērotākiem.

Tāpat arī ikviens Padomē reprezentētais Savienības loceklis var nodot atklātibai ziņojumu par strīda apstākļiem un savus slēdzienus par to.

Ja Padome ziņojumu pieņem vienbalsīgi, neieskaitot pretējo pušu priekšstāvju balsis, Savienības locekļi uzņemas neiesākt kaŗu ne pret vienu no pretējām pusēm, kuŗa piekrīt ziņojuma slēdzienam.

Ja Padomei neizdotos panākt ziņojuma pieņemšanu no visiem tās locekļiem, neieskaitot pretējo pušu priekšstāvjus, tad Savienības locekļi atstāj sev brīvibu rīkoties tā, kā viņi to uzskatīs par nepieciešamu tiesibu un taisnības nodrošināšanai.

Ja viena no pretējām pusēm prasa un ja Padome atzīst, ka strīds attiecas uz kādu jautājumu, kuŗa izšķiršana pēc starptautiskām tiesībām ietilpst vienīgi šīs puses kompetencē, tad Padome to konstatē ziņojumā, atturēdamās dot jebkādu izšķiršanu.

Le Conseil peut, dans tous les cas prévus au présent article, porter le différend devant l'Assemblée. L'Assemblée devra de même être saisie du différend à la requête de l'une des Parties; cette requête devra être présentée dans les quatorze jours à dater du moment où le différend est porté devant le Conseil.

Dans toute affaire soumise à l'Assemblée, les dispositions du présent article et de l'article 12 relatives à l'action et aux pouvoirs du Conseil, s'appliquent également à l'action et aux pouvoirs de l'Assemblée. Il est entendu qu'un rapport fait par l'Assemlée avec l'approbation des Représentants des Membres de la Société représentés au Conseil et d'une majorité des autres Membres de la Société, à l'exclusion, dans chaque cas, des Représentants des Parties, a le même effet qu'un rapport du Conseil adopté à l'unanimité de ses Membres autres que les Représentants des Parties.

Article 16.

Si un Membre de la Société recourt à la guerre, contrairement aux engagements pris aux articles 12, 13 ou 15, il est *ipso facto* considéré comme ayant commis un acte de guerre contre tous les autres Membres de la Société. Ceux-ci s'engagent à rompre immédiatement avec lui toutes relations commerciales ou financières, à interdire tous rapports entre leurs nationaux et ceux de l'Etat en rupture de pacte et à faire cesser toutes communications financières, commerciales ou personnelles entre les nationaux de cet Etat et ceux de tout autre Etat, Membre ou non de la Société.

En ce cas, le Conseil a le devoir de recommander aux divers Gouvernements intéressés les effectifs militaires ou navals, par lesquels les Membres de la Société contribueront respectivement aux forces armées destinées à faire respecter les engagements de la Société.

Les Membres de la Société conviennent, en outre, de se prêter l'un à l'autre un mutuel appui dans l'application des mesures économiques et financières à prendre en vertu du présent article pour réduire au minimum les pertes et les inconvenients qui peuvent en résulter. Ils se prêtent également un mutuel appui pour résister à toute mesure spéciale dirigée contre l'un d'eux par l'Etat en rupture de pacte. Ils prennent les dispositions nécessaires pour faciliter le passage à travers leur territoire des forces de tout Membre de la Société qui participe à une action commune pour faire respecter les engagements de la Société.

Peut être exclu de la Société tout Membre qui s'est rendu coupable de la violation d'un des engagements résultant du Pacte. L'exclusion est prononcée par le vote de tous les autres Membres de la Société représentés au Conseil.

Article 17.

En cas de différend entre deux Etats, dont un seulement est Membre de la Société ou dont aucun n'en fait partie, l'Etat ou les Etats étrangers à la Société sont invités à se soumettre aux obligations qui s'imposent à ses Membres aux fins de règlement du différend, aux conditions estimées justes par le Conseil. Si cette invitation est acceptée, les dispositions des articles 12 à 16 s'appliquent sous réserve des modifications jugées nécessaires par le Conseil.

Dès l'envoi de cette invitation, le Conseil ouvre une enquête sur les circonstances du différend et propose telle mesure qui lui paraît la meilleure et la plus efficace dans le cas particulier.

Si l'Etat invité, refusant d'accepter les obligations de Membre de la Société, aux fins de règlement du différend, recourt à la guerre contre un Membre de la Société, les dispositions de l'article 16 lui sont applicables.

Si les deux Parties invitées refusent d'accepter les obligations de Membre de la Société aux fins de règlement du différend, le Conseil peut prendre toutes mesures et faire toutes propositions de nature à prévenir les hostilités et à amener la solution du conflit.

Article 18.

Tout traité ou engagement international conclu à l'avenir par un Membre de la Société devra être immédiatement enregistré par le Secrétariat et publié par lui aussitôt que possible. Aucun de ces traités ou engagements internationaux ne sera obligatoire avant d'avoir été enregistré.

Visos šinī pantā paredzētos gadījumos Padome var celt priekšā strīdu Sapulcei. Tāpat arī strīds jāceļ priekšā Sapulcei, ja kāda no pretējām pusēm to pieprasa; pieprasījums savukārt iesniedzams 14 dienu laikā, skaitot no tās dienas, kad strīds celts priekšā Padomē.

Sapulces darbība un piluvaras, viņai iesniegtās lietas caurlūkojot, ir tādas pašas, kādas paredzētas šinī un 12. pantā attiecībā uz Padomes darbību un tiesībām. Tādā kārtā ikvienam Sapulces ziņojumam, kuŗš sastādīts ar Padomē reprezentēto Savienības locekļu piekrišanu un citu Savienības locekļu vairākumu, atskaitot katrā gadījumā pretējo pušu priekšstāvjus, ir tāda pate nozīme, kā bez pretējo pušu priekšstāvjiem vienbalsīgi pieņemtam Padomes ziņojumam.

16. pants.

Ja viens no Savienības locekļiem, pretēji 12., 13. un 15. pantos paredzētiem solījumiem, uzsāk kaŗu, viņš tiek ipso facto uzskatīts kā nodarījis kaŗa aktu pret visiem pārējiem Savienības locekļiem. Pēdējie uzņemas nekavējoties pārtraukt ar viņu visas tirdznieciskās un finansielās attiecības, noliegt saviem pavalstniekiem visus sakarus ar līgumlauzējas valsts pavalstniekiem un izbeigt visus šīs valsts pavalstnieku finansielos, tirdznieciskos un personīgos sakarus ar ikvienas citas valsts pavalstniekiem, vienalga, vai ta ir Savienības loceklis vai nē.

Tādā gadījumā Padomes pienākums ir ieteikt attiecīgām ieinteresētām valdībām, ar cik lielu sauszemes, jūŗas un gaisa spēku Savienības locekļiem jāpiedalās bruņotos spēkos, kuŗi nolemti, lai nodrošinātu Savienības līgumu izpildīšanu.

Tālāk Savienības locekļi vienojās sniegt savstarpēju pabalstu visos ekonomiskos un finansielos soļos, kādi sperami saskaņā ar šo pantu, lai samazinātu līdz minimumam varbūtējos zaudējumus un neērtības. Viņi tāpat sniedz savstarpēju pabalstu, ja līgumlauzēja valsts izlietotu pret kādu no Savienības locekļiem sevišķus līdzekļus. Viņi speŗ attiecīgus soļus, lai atvieglotu kustību pa viņu teritoriju katra Savienības locekļa kaŗaspēkam, kuŗš piedalās kopējā darbībā, lai nodrošinātu Savienības līgumu izpildīšanu.

Ikvienu Savienības locekli, kuŗš vainīgs pie kāda no šī līguma pienākuma laušanas, var izslēgt no Savienības. No Savienības izslēdz ar visu citu Padomē reprezentēto Savienības locekļu balsīm.

17. pants.

Ja izceļas strīds starp divām valstīm, no kuŗām viena vai abas nav Savienības locekļi, ārpus Savienības stāvošā valsts vai valstis tiks uzaicinātas izpildīt pienākumus līdzīgi Savienības locekļiem strīda nokārtošanas nolūkā zem noteikumiem, kādus Padome atzīs par pareiziem. Ja uzaicinājumu pieņems, tad ir piemērojami 12. līdz 16. pantos minētie noteikumi ar pārgrozījumiem, kādus Padome atzīs par vajadzīgiem.

Uzaicinājumu nosūtījuse, Padome uzsāk izmeklēt strīda apstākļus un liek priekšā līdzekļus, kuŗus viņa uzskata par labākiem un atsevišķam gadījumam piemērotiem.

Ja uzaicinātā valsts atsakās uzņemties Savienības locekļa pienākumus strīda nokārtošanas nolūkā un uzsāk kaŗu pret Savienības locekli, tad attiecībā uz to jāpiemēro 16. pantā minētie noteikumi.

Ja abas uzaicinātās puses atsakās uzņemties Savienības locekļa pienākumus strīda nokārtošanas nolūkā, tad Padome var lietot visus līdzekļus un taisīt visādus priekšlikumus, kuŗi spētu novērst sadursmes un panākt strīda izšķiršanu.

18. pants.

Visi līgumi vai starptautiskas saistības, ko nākotnē slēgs kāds no Savienības locekļiem, jāreģistrē nekavējoties Savienības sekretariātā, kuŗš tos pēc iespējas drīz izziņo. Līdz reģistracijai šādi līgumi vai starptautiskas saistības nav obligatoriskas.

Article 19.

L'Assemblée peut, de temps à autre, inviter les Membres de la Société à procéder à un nouvel examen des traités devenus inapplicables ainsi que des situations internationales, dont le maintien pourrait mettre en péril la paix du monde.

Article 20.

Les Membres de la Société reconnaissent chacun, en ce qui le concerne, que le présent Pacte abroge toutes obligations ou ententes inter se incompatibles avec ses termes et s'engagent solennellement à n'en pas contracter à l'avenir de semblables.

Si, avant son entrée dans la Société, un Membre a assumé des obligations incompatibles avec les termes du Pacte, il doit prendre des mesures immédiates pour se dégager de ces obligations.

Article 21.

Les engagements internationaux, tels que les traités d'arbitrage, et les ententes régionales, comme la doctrine de Monroë, qui assurent le maintien de la paix, ne sont considérés comme incompatibles avec aucune des dispositions du présent Pacte.

Article 22.

Les principes suivants s'appliquent aux colonies et territoires qui, à la suite de la guerre, ont cessé d'être sous la souveraineté des Etats qui les gouvernaient précédemment et qui sont habités par des peuples non encore capables de se diriger eux-mêmes dans les conditions particulièrement difficiles du monde moderne: Le bien-être et le développement de ces peuples forment une mission sacrée de civilisation, et il convient d'incorporer dans le présent Pacte des garanties pour l'accomplissement de cette mission

La meilleure méthode de réaliser pratiquement ce principe est de confier la tutelle de ces peuples aux nations développées qui, en raison de leurs ressources, de leur expérience ou de leur position géographique, sont le mieux à même d'assumer cette responsabilité et qui consentent à l'accepter: elles exerceraint cette tutelle en qualité de Mandataires et au nom de la Société.

Le caractère du mandat doit différer suivant le degré de développement du peuple, la situation géographique du territoire, ses conditions économiques et toutes autres circonstances analogues.

Certaines communautés, qui appartenaient autrefois à l'Empire ottoman, ont atteint un degré de développement tel que leur existence comme Nations indépendantes peut être reconnue provisoirement, à la condition que les conseils et l'aide d'un Mandataire guident leur administration jusqu'au moment où elles seront capables de se conduire seules Les voeux de ces communautés doivent être pris d'abord en considération pour le choix du Mandataire.

Le degré de développement où se trouvent d'autres peuples, spécialement ceux de l'Afrique centrale, exige que le Mandataire y assume l'administration du territoire à des conditions qui, avec la prohibition d'abus, tels que la traite des esclaves, le trafic des armes et celui de l'alcool, garantiront la liberté de conscience et de religion, sans autres limitations que celles que peut imposer le maintien de l'ordre public et des bonnes moeurs, et l'interdiction d'établir des fortifications ou des bases militaires ou navales et de donner aux indigènes une instruction militaire, si ce n'est pour la police ou la défense du territoire, et qui assuréront également aux autres Membres de la Société des conditions d'égalité pour les échanges et le commerce

Enfin, il y a des territoires, tel que le Sud-Ouest africain et certaines îles du Pacifique austral, qui, par suite de la faible densité de leur population, de leur superficie restreinte, de leur éloignement des centres de civilisation, de leur contiguïté géographique au territoire du Mandataire, ou d'autres circonstances, ne sauraient être mieux administrés que sous les lois du Mandataire, comme une partie intégrante de son territoire, sous réserve des garanties prévues plus haut dans l'intérêt de la population indigène.

Dans tous les cas le Mandataire doit envoyer au Conseil u[illegible]t annuel concernant les territo[illegible]t il a la charge.

19. pants.

Sapulce var laiku pa laikam uzaicināt Savienības locekļus pārbaudīt novecojušos līgumus un starptautisko stāvokli, kuŗa pastāvēšana varētu apdraudēt pasaules mieru.

20. pants.

Savienības locekļi, cik tāļu tas uz katru attiecas, atzīst, ka šis Līgums atceļ visus pienākumus un norunas inter se, kuŗas nesaskan ar Līguma noteikumiem, un svinīgi apsolas nākotnē tamlīdzīgus līgumus neslēgt.

Ja kāds Savienības loceklis pirms savas iestāšanās Savienībā ir uzņēmies ar šo Līgumu nesavienojamus pienākumus, viņam nekavējoties jāspeŗ soļi, lai atsvabinātos no šiem pienākumiem.

21. pants.

Starptautiskās saistības, kā līgumi par šķīrējtiesām, un vietējas norunas, kā Monroe doktrina, kas nodrošina miera uzturēšanu, nav uzskatami kā nesavienojami ar šī Līguma noteikumiem.

22. pants.

Sekojošie (zemāk pievestie) principi attiecas uz kolonijām un teritorijām, kas, pateicoties kaŗam, atsvabinājušās no to valstu suverenitates, kuŗas viņas līdz tam pārvaldījušas, un ir apdzīvotas no tautām, kuŗas nevar vēl pašas sevi pārvaldīt tagadējās pasaules sevišķi grūtos apstākļos. Šo tautu labklājība un attīstība ir civilizacijas svētākais uzdevums, kuŗa sasniegšanas labad jādod šinī Līgumā garantijas.

Labākais ceļš, pa kuŗu šis princips izvedams dzīvē, ir uzticēt šo tautu aizbildnību attīstītām valstīm, kuŗas, pateicoties savām bagatībām, piedzīvojumiem un ģeografiskam stāvoklim, varētu vislabāk uzņemties šo atbildību un ir ar mieru to pieņemt: viņas uzņemtos šo aizbildnību kā Savienības pilnvarnieces un Savienības vārdā.

Pēc sava rakstura pilnvarai jābūt piemērotai tautu attīstības pakāpei, teritorijas ģeografiskam stāvoklim, saimnieciskiem un citiem tamlīdzīgiem apstākļiem.

Dažas agrāk pie Turcijas valsts piederīgas kopības (communautés) ir sasniegušas tādu attīstības stāvokli, kuŗš atļauj tās pagaidām atzīt kā neatkarīgas valstis ar noteikumu, ka līdz tam laikam, kāmēr viņas būs spējīgas pašas sevi pārvaldīt, viņas pārvaldības jautājumos tiks vadītas no pilnvarnieka padomiem un palīdzības. Šo kopību vēlēšanās vispirmā kārtā jāievēro pie pilnvarnieka izvēles.

Citu, it sevišķi Centralās Afrikas tautu attīstības stāvoklis prasa, ka pilnvarnieks uzņemas atbildību par viņu teritoriju pārvaldību ar noteikumiem, kuŗi, apkaŗojot ļaunumus, kā vergu tirdzniecību, ieroču un alkohola pārdošanu, nodrošinātu apziņas un reliģijas brīvību bez jebkādiem ierobežojumiem, izņemot tos, kuŗus uzliek sabiedriskās kārtības (ordre public) uzturēšana un labi tikumi, un tāpat noliedzot ierīkot cietokšņus, sauszemes un jūŗas bazes, iedzimto kaŗa apmācību, ja ta nav nodomāta policijas dienestam vai teritorijas apsardzībai, nodrošinātu citiem Savienības locekļiem vienlīdzīgas tiesības maiņā un tirdzniecībā.

Beidzot ir zemes, kā Dienvidrietumafrika un zināmas salas Klusā okeana dienvidu daļā, kuŗas, dēļ iedzīvotāju retības, mazas platības, attāļuma no civilizacijas centriem, ģeografiskas pieslietības pilnvarnieka teritorijai vai citiem apstākļiem, varētu tikt pārvaldītas zem pilnvarnieka likumiem kā viņa teritorijas sastāvdaļa, ievērojot augstāk pievestās iedzimto interešu aizstāvēšanai paredzētās garantijas.

Visos gadījumos pilnvarniekam jāiesūta Padomei ikgadus pārskats par viņam uzticētām teritorijām.

Si le degré d'autorité, de contrôle ou d'administration à exercer par le Mandataire n'a pas fait l'objet d'une Convention antérieure entre les Membres de la Société, il sera expressément statué sur ces points par le Conseil.

Une commission permanente sera chargée de recevoir et d'examiner les rapports annuels des Mandataires et de donner au Conseil son avis sur toutes questions relatives à l'exécution des mandats.

Article 23.

Sous la réserve, et en conformité des dispositions des Conventions internationales actuellement existantes ou qui seront ultérieurement conclues, les Membres de la Société:

a) s'efforceront d'assurer et de maintenir des conditions de travail équitables et humaines pour l'homme, la femme et l'enfant sur leurs propres territoires, ainsi que dans tous les pays auxquels s'étendent leurs relations de commerce et d'industrie, et, dans ce but, d'établir et d'entretenir les organisations internationales nécessaires;

b) s'engagent à assurer le traitement équitable des populations indigènes dans les territoires soumis à leur administration;

c) chargent la Société du contrôle général des accords relatifs à la traite des femmes et des enfants, du trafic de l'opium et autres drogues nuisibles;

d) chargent la Société du contrôle général du commerce des armes et des munitions avec les pays où le contrôle de ce commerce est indispensable à l'intérêt commun;

e) prendront les dispositions nécessaires pour assurer la garantie et le maintien de la liberté des communications et du transit, ainsi qu'un équitable traitement du commerce de tous les Membres de la Société, étant entendu que les nécessités spéciales des régions dévastées pendant la guerre de 1914—1918 devront être prises en considération;

f) s'efforceront de prendre des mesures d'ordre international pour prévenir et combattre les maladies.

Article 24.

Tous les bureaux internationaux antérieurement établis par traités collectifs seront, sous réserve de l'assentiment des parties, placés sous l'autorité de la Société. Il en sera de même de tous autres bureaux et de toutes Commissions pour le règlement des affaires d'intérêt international qui seront créés ultérieurement.

Pour toutes questions d'intérêt international réglées par des conventions générales, mais non soumises au contrôle de Commissions ou de bureaux internationaux, le Secrétariat de la Société devra, si les parties le demandent et si le Conseil y consent, réunir et distribuer toutes informations utiles et prêter toute l'assistance nécessaire ou désirable.

Le Conseil peut décider de faire rentrer dans les dépenses du Secrétariat celles de tout bureau ou Commission placés sous l'autorité de la Société.

Article 25.

Les Membres de la Société s'engagent à encourager et favoriser l'établissement et la coopération des organisations volontaires nationales de la Croix Rouge, dûment autorisées, qui ont pour objet l'amélioration de la santé, la défense préventive contre la maladie et l'adoucissement de la souffrance dans le monde.

Article 26.

Les amendements au présent Pacte entreront en vigueur dès leur ratification par les Membres de la Société, dont les Représentants composent le Conseil, et par la majorité de ceux dont les Représentants forment l'Assemblée.

Tout Membre de la Société est libre de ne pas accepter les amendements apportés au Pacte, auquel cas il cesse de faire partie de la Société.

Annexe.

I. Membres originaires de la Société des Nations.

Signataires du Traité de Paix.

Etats-Unis d'Amérique.	Haïti.
Belgique.	Hedjaz.
Bolivie.	Honduras.
Brésil.	Italie.
Empire Britannique.	Japon.
Afrique du Sud.	Libéria.
Australie.	Nicaragua.
Canada.	Panama.
Inde.	Pérou.
Nouvelle-Zélande.	Pologne.
Chine.	Portugal.
Cuba.	Roumanie.
Equateur.	Etat Serbe-Croate-Slovène.
France.	Siam.
Grèce.	Tchéco-Slovaquie.
Guatémala.	Uruguay.

Etats invités à accéder au Pacte.

Argentine.	Pays-Bas.
Chili.	Perse.
Colombie.	Salvador.
Danemark.	Suède.
Espagne.	Suisse.
Norvège.	Venezuela.
Paraguay.	

II. Premier Secrétaire Général de la Société des Nations.

L'Honorable Sir James Eric Drummond, K. C. M. G., C. B.

Ja pilnvarnieka autoritates, kontroles un administracijas apmērs nav noteikts ar iepriekšēju Savienības locekļu līgumu, Padome skaidri to nosaka katrā gadījumā,

Pilnvarnieku gadskārtējos ziņojumus saņemt un pārbaudīt uzdots pastāvīgai komisijai, kura dod Padomei savu atsauksmi visos uz pilnvaru izpildīšanu attiecīgos jautājumos.

23. pants.

Ņemot vērā pastāvošo un nākotnē slēdzamo starptautisko konvenciju noteikumus un saskaņā ar tiem, Savienības locekļi:

a) rūpēsies nodrošināt un uzturēt taisnīgus un cilvēcīgus vīriešu, sieviešu un bērnu darba likumus, kā savās, tā ari citās zemēs, ar kurām viņi uztur tirdzniecīskus un rūpniecīskus sakarus, kādā nolūkā nodibinās un uzturēs nepieciešamas starptautiskas organizacijas;

b) uzņemas nodrošināt taisnīgu izturēšanos pret iedzimto tautībām, kas atrodas uz viņu pārvaldītās teritorijas;

c) uzdod Savienībai vispārēju kontroli par līgumiem attiecībā uz tirgošanos ar sievietēm un bērniem, opiju un citu kaitīgu zāļu pārdošanu;

d) uzdod Savienībai vispārēju kontroli par tirgošanos ar ieročiem un municiju zemēs, kur šāda tirdzniecības kontrole ir nepieciešama vispārības labā;

e) spers vajadzīgos soļus, lai nodrošinātu un uzturētu satiksmes un tranzita brīvību un taisnīgas tirdzniecīskas attiecības visiem Savienības locekļiem, ņemot vērā 1914.—1918. g. kara izpostīto apgabalu sevišķas vajadzības;

f) rūpēsies spert starptautiska rakstura soļus slimību novēršanai un apkarošanai.

24. pants.

Visi uz agrākiem kopīgiem līgumiem dibinātie starptautiskie biroji nododami ar līgumslēdzēju pušu piekrišanu Savienības pārziņā. Tāpat nodos Savienības pārziņā visus citus starptautiskos birojus un starptautisku lietu nokārtošanas komisijas, kuras tiks vēlāk dibinātas.

Visos starptautiska rakstura jautājumos, kuri noteikti no vispārīgām konvencijām, bet nav padoti komisiju vai starptautisko biroju kontrolei, Savienības sekretaram vajadzēs uz pušu vēlēšanos un ar Padomes piekrišanu savākt un izsniegt visas noderīgās ziņas un sniegt visu nepieciešamo un vēlamo palīdzību.

Padome var lemt par katra Savienībai padotā biroja vai komisijas izdevumu ieslēgšanu sekretariata budžetā.

25. pants.

Savienības locekļi uzņemas pabalstīt un veicināt pienācīgā kārtā atļauto brīvprātīgo nacionalo Sarkanā Krusta organizaciju dibināšanu un kopdarbibu, kuru mērķis ir uzlabot veselību, novērst slimības un remdēt ciešanas visā pasaulē.

26. pants.

Šī Līguma papildinājumi nāk spēkā, kad tos ratificē Savienības locekļi, kuru priekšstāvji sastāda Padomi, un to locekļu vairākums, kuru priekšstāvji sastāda Sapulci.

Ikviens Savienības loceklis var nepieņemt Līgumā ievestos papildinājumus, bet tādā gadījumā viņš izstājas no Savienības.

Pielikums.

I. Tautu Savienības locekļi - dibinātāji miera Līgumą parakstītājā.

Amerikas Savienotās valstis.	Haiti.
Beļģija.	Hedžasa.
Bolivija.	Hondurasa.
Brazilija.	Italija.
Lielbritanija.	Japana.
Kanada.	Liberija.
Australija.	Nikaraguja.
Dienvidafrika.	Panama.
Jaunzelande.	Peru.
Indija.	Polija.
Ķina.	Portugale.
Kuba.	Rumanija.
Ekvadora.	Serbu - kroatu - slovenu valsts.
Francija.	Siama.
Grieķija.	Čechoslovakija.
Gvatemala.	Urugvaja.

Valstis, kuras uzaicinātas pieslieties Līgumam.

Argentina.	Holande.
Čile	Persija.
Kolumbija.	Salvadora.
Danija.	Zviedrija.
Spanija.	Šveice
Norveģija.	Venecuela.
Paragvaja.	

II. Pirmais Tautu Savienības galvenais sekretars.

Godatais Sers James Eric Drummond, K. C. M. G., C. B.

Valdības rīkojumi un pavēles.

Noteikumi par brīvteritoriju tiesību piešķiršanu rūpniecības uzņēmumiem, kuri ražo eksportam.

(Izdoti 1919. g. 16. julija likuma kārtībā.)

1. Rūpniecības uzņēmumiem, kas ražo eksportam un kuriem pēc likuma jāpublicē vispārējai zināšanai savi darbības pārskati, finansu ministrs var piešķirt attiecībā uz muitu šo noteikumu turpmākos pantos paredzētos atvieglinājumus.

2. Pirmā pantā minētiem rūpniecības uzņēmumiem ir tiesība ievest bez muitas un akcizes fabrikas teritorijā caur muitas iestādēm un zem to kontroles ražošanai vajadzīgās izejvielas, pusfabrikatus, iesaiņojuma līdzekļus, papildu materialus, kā arī ražošanai vajadzīgās mašīnas, darba rīkus un to piederumus, smēres, kurināmās vielas un visus citus priekšmetus un materialus, kuri vajadzīgi rūpniecības iestāžu uzturēšanai, techniskai ierīcībai un eksploatacijai.

3. Visi pirmā pantā minētie rūpniecības uzņēmumi stāv zem pastāvīgas muitas pārraudzības.

4. Visi ar uzraudzību sakarā stāvošie izdevumi sedzami no uzņēmuma puses, finansu ministra noteiktos apmēros un kārtībā. Rūpniecības uzņēmumam jāgādā arī par vajadzīgām telpām, kur muitas ierēdņiem un sargiem uzturēties pa darba laiku.

5. Ražojumus un atkritumus var izvest no fabrikas teritorijas:

1) uz ārzemēm — bez muitas,

2) uz iekšzemi — pret attiecīgā muitas un akcizes nodokļa samaksu.

Izejvielas, pusfabrikatus, papildu materialus, mašīnas, darba rīkus, smēres, kurināmo u. t. t. atļauts izvest no fabrikas teritorijas uz iekšzemi tikai caur attiecīgu muitas iestādi pret muitas un akcizes nodokļu samaksu.

6. Par nezināmā ceļā pazudušām nenomuitotām precēm un materialiem uzņēmumi nomaksā ievedmuitu, kā par iekšzemes tirgus vajadzībām ievestām.

7. Piešķirot jau pastāvošiem rūpniecības uzņēmumiem šajos noteikumos paredzētos atvieglinājumus, atmaksājama samaksātā ievedmuita par fabrikā esošām nomuitotām izejvielām, kā arī pusfabrikatiem, vai gataviem ražojumiem, kuri izgatavoti no nomuitotām izejvielām.

8. Ja uzņēmums, kas strādā uz brīvteritorijas tiesību pamata, pāriet uz vispātējiem iekšzemes rūpniecības noteikumiem, tad tam atļauts visus šo noteikumu 2. p. minētos priekšmetus un vielas izvest brīvi uz ārzemēm, vai atstāt tos iekšzemē, nomuitojot pēc šobrīd pastāvošā ievedtarifa.

9. Preču, dažādu priekšmetu un ražojumu pretlikumīga ievešana fabrikas teritorijā, vai izvešana no tās uzskatama par kontrabandu, par ko vainīgie sodami pēc muitas likumu attiecīgiem noteikumiem.

10. Instrukciju par šo noteikumu piemērošanu izdod finansu ministrs.

Rīgā, 1922. g. 24. oktobrī.

Ministru prezidents Z. Meierovics.

Finansu ministra vietas izpildītājs A. Riekstiņš.

Pārgrozījumi un papildinājumi likumā par izvedmuitas tarifu.

(Izdoti 1919. g. 16. julija likuma kārtībā.)

Likumā par izvedmuitas tarifu (Lik. kr. 1922. g. 43. un 68.) izdarīt sekošus pārgrozījumus un papildinājumus:

I. Pirmā nodaļā ievest jaunu (13.) paragrafu un zemāk pievestos paragrafus pārgrozīt un papildināt sekoši:

§§	No klgr. latos
I. Sviests:	
1) pirmā labuma	brīvs
2) otrā labuma	0,15
Piezīme. Sviests, kuru kuģi un pasažieri ņem līdz savām vajadzībām vairāk par 1 klgr. uz personas, muitojams pēc šī § 2. pkt. nekonstatējot sviesta labumu.	
2. Dzīvi lopi.	brīvi
4. Paragrafa 19. punktam pievienot sekošu piezīmi.	
Piezīme. Žagaru malka un kritušu un nokaltušu koku malka no tādiem meža novadiem, kur satiksmes ceļu trūkumu dēļ ta nav izmantojama iekšzemes vajadzībām, ar zemkopības ministrijas mežu departamenta vai pēdējā pilnvarotās personas izdotām atļaujām	brīva
10. Gleznas visādas	brīvas
11. Linsēklas	brīvas
12. Grāmatas un citi drukas darbi	brīvi
Piezīme. Grāmatas un citus drukas darbus, kas izdoti svešvalodās līdz 1820. g. un latviešu valodā līdz 1870. g. var izvest vienīgi ar izglītības ministrijas atļauju.	

II. Otrās nodaļas III. un IV. pantus izteikt šādi:

III. Visas preces un priekšmeti, kas nav uzskaitīti šinī tarifā, izvedami bez muitas, izņemot linus un linu pakulas, kāmēr monopols pastāv.

IV. Ievedmuita par Latvijā pārstrādātām izejvielām un materialiem, kuŗus gatavu ražojumu veidā izved uz ārzemēm, atmaksājama. Noteikumus par atmaksas kārtibu izdod finansu ministrs.

1922. g. 24. oktobrī.

Ministru prezidents Z. Meierovics.

Finansu ministra vietas izpildītājs A. Riekstiņš.

Muitas likumu papildinājums.

(Izdots 1919. g. 16. julija likuma kārtībā.)

Muitas likumus (1910. g. izdevumā) papildināt ar sekošo (724¹.) pantu:

724¹. Finansu ministrim ir tiesība bēgļu, kā ari optantu personīgo mantiņu ielaist bez muitas.

1922. g. 26. oktobrī.

Ministru prezidents Z. Meierovics.

Finansu ministra vietas izpildītājs A. Riekstiņš.